

Irodalom: Bartha et al. 1995, Boldogh & Farkas 2008, Borhidi 2003, Borhidi & Kevey 1996, Borhidi & Sánta 1999, Czenzthe 1985, Jakab & Lesku 1996, Kevey 1997a, 2008a, Lájér 1998a, Mucina et al. 1993, Riezing & Szollát 2008, Simon 1957, 1960, Soó 1934b, 1937, 1954b, 1955, 1960b, Standovár et al. 1991, Tinya & Tóth 2005, Vas 1983a, Zólyomi 1931, 1934, 1939b

Ódor Péter, Szurdoki Erzsébet, Kevey Balázs, Riezing Norbert

J2 – Láp- és mocsárerdők

Swamp forests

Natura 2000: 91E0 * Alluvial forests with *Alnus glutinosa* and *Fraxinus excelsior* (*Alno-Pandion, Alnion incanae, Salicion albae*)

Cönotaxonok: *Angelico sylvestris-Alnetum glutinosae* Borhidi in Borhidi & Kevey 1996, *Carici elatae-Salicetum albae* Kevey 2008, *Carici elongatae-Alnetum* Koch 1926, *Fraxino pannonicarum-Alnetum* Soó et Járai-Komlódi in Járai-Komlódi 1958, *Molinio hungaricarum-Alnetum glutinosae* Kevey 2008, *Scirpo sylvatici-Salicetum fragilis* Kevey 2008, *Sphagno squarrosi-Alnetum* Sol.-Gorn. ex Pried. 1997, *Veratro albi-Fraxinetum angustifoliae* Kevey et Papp L. in Kevey 2008

Definíció: Időszakosan vagy állandóan vízzel borított éger-, kőris-, fűz- vagy ritkán tölgyerdők. Vízük meghatározóan pangó jellegű (láperdők) vagy magasabb vízállás esetén gyengébb áramlást mutat (mocsárerdők). A láperdők többnyire tőzeges talajúak, gypeszintjük lápi fajokban (pl. tőzegráfrány – *Thelypteris palustris*, zombék- és nyúlánk sás – *Carex elata*, *C. elongata*) gazdag, a mocsárerdők kevésbé tőzeges talajúak, gypeszintjük lápi fajokban szegény, helyüket mocsári növények veszik át. Az égerligetekkel szemben a láp- és a mocsárerdők gyertyános-tölgyes és bükkös fajokban igen szegények. Ide tartoznak a megváltozott vízellátású, kiszáradóban lévő állományok is. Rögzítendő minimális kiterjedése kb. 500 m². Az idegenhonos (többnyire inváziós) fa- és cserjefajok maximális aránya 50%.

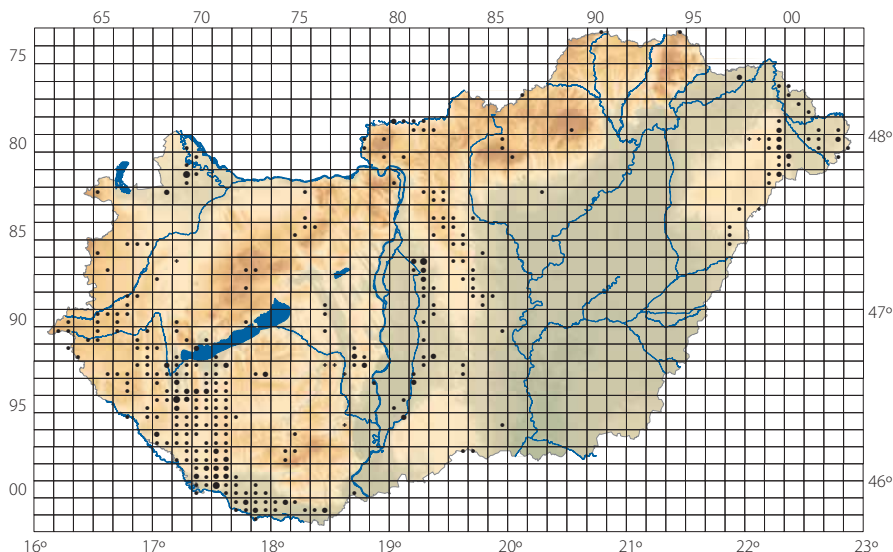
Termőhely: A vízborítás anaerob körülményeket biztosít, ezért alattuk tőzegrétegződés figyelhető meg. Glejes, tőzeges láptalujuk savanyú kémhatású, mészen és bázisokban szegény. Homokvidékek deflációs mélyedéseiben a termőhely vízellátottsága alapvetően a csapadékjárástól függ, a termőhelyi dinamika

lápós réti talaj kialakulásához vezet. Vízutánpótlásukat dombhátak közötti völgyekben és buckák lábainál többnyire források, ártéri régiókban pedig a folyók talajvízszintje biztosítja. Kialakulásukat az atlantikus és a boreális éghajlati hatás jelentősen elősegíti, ezért a Kárpát-medencében elsősorban csapadékosabb sík- és dombvidékeken fordulnak elő, de megtalálhatók az Alföld kontinentálisabb tájain is. A mocsárerdők sík- és dombvidékek patakjai mentén, a szélesebb, ellaposodó völgyszakaszok tartósan víz alá kerülő öblözeteiben figyelhetők meg. Félig pangó vizes termőhelyük miatt némi ligeterdős sajátságokat is mutatnak. A tölgyes-kőrises mocsárerdők egykori árterek mélyedéseiben találhatók.

Állománykép: A láperdők felső lombkoronaszintjének magassága 15-20 m, ingólapok esetén alacsonyabb is lehet (8-10 m). A faállomány záródása közepes (kb. 50-80% között váltakozik). A 8-12 m magas és laza szerkezetű alsó lombkoronaszintet alászorult fák és egyes cserjék magasabbra nőtt egyedei képezik. Cserjeszintjük 2-4 m magas, borítása pedig 10-50%. Gyepszintjük borítása a vízállási viszonyoktól függő dinamikus változást mutat. Magas vízállás esetén borítása gyérebb (30-50%), alacsonyabb vízszint esetén pedig nagyobb (60-80%). A lágyszárú növények részben a fák közötti vízzel borított semlyékekben, részben az égerfák – talpszerűen kiszélesedő – gyökérfőin (ún. „lábás fák”) élnek, amelyek többnyire lombos mohákkal, ritkábban tőzegréteggel sűrűn borítottak. A mocsárerdők hasonló képűek, jellemző az összefüggő vagy szakadozott sásos gyepszint.

Jellemző fajok: A lombkoronaszintet többnyire a mézgás éger (*Alnus glutinosa*) alkotja, de a kőrislápokon a magyar kőris (*Fraxinus angustifolia* subsp. *danubialis*, syn. *F. a. subsp. pannonica*) kerül előtérbe. Ritkábban uralkodó lehet a fehér és a törékeny fűz (*Salix alba*, *S. fragilis*) is. Szórványos elegyfák lehetnek: pl. zselnicemeggy (*Padus avium*), rezgő nyár (*Populus tremula*), vénic szil (*Ulmus laevis*), nyírek (*Betula* spp.). Ártéri láposodó morotvák mellett fűzfajok (*Salix* spp.) jellemzőek. A cserjeszintben jellemző a kutya-benge (*Frangula alnus*), a rekettyefűz (*Salix cinerea*), a kányabangita (*Viburnum opulus*), ritkán a fekete ribizke (*Ribes nigrum*) is megjelenhet.

A gyepszint legjellemzőbb fajai a következők: nyúlánk, zombék-, mocsári és parti sás (*Carex elongata*, *C. elata*, *C. acutiformis*, *C. riparia*), tőzegráfrány (*Thelypteris palustris*), szálkás és széles pajzsika (*Dryopteris carthusiana*, *D. dilatata*), mocsári kocsord (*Peucedanum palustre*), mételykóró (*Oenanthe aquatica*),

nyári tőzike (*Leucjum aestivum*). A fák közötti vízzel borított részekben gyakran vízi növények élnek, pl. apró és keresztcs békalencse (*Lemna minor*, *L. trisulca*), bojtosbékalencse (*Spirodela polyrrhyza*), közönséges rence (*Utricularia vulgaris*). Akadnak egyéb védett növényritkaságok is (hegyi és tarajos pajzsika – *Dryopteris expansa*, *D. cristata*, békalilium – *Hottonia palustris*, vidrafű – *Menyanthes trifoliata*, hagymaburok – *Liparis loeselii*, nádi boglárka – *Ranunculus lingua*, lápi csalán – *Urtica kioviensis*). Az üde erdei fajok ellenben teljesen vagy csaknem teljesen hiányoznak (esetleg az égerlábakon vagy kicsi magaslatokon fordulnak elő, pl. páfrányok is).

A tölgyes-kőrises mocsárerdők lombkoronaszintje általában kocsányos tölgyből (*Quercus robur*), ritkábban magyar kőrisből áll, ezen kívül előfordul a rezgő nyár (*Populus tremula*), a vackor (*Pyrus pyraeaster*) és a mezei szil (*Ulmus minor*) is. Cserjeszintjük általában ritkás, gyakoribb a magyar kőris és a rekettyefűz, de olykor megjelennek a keményfás erdők fái is (mezei és tatár juhar – *Acer campestre*, *A. tataricum*). Gyep-szintjük leggyakrabban sásos (*Carex acutiformis*), nem ritkán láposodik (kis borítással dárdás nádtippan – *Calamagrostis canescens*, zombék-, hólyagos, bugás sás – *Carex elata*, *C. vesicaria*, *C. paniculata*). Gyakoriak a mocsári fajok, néhányuk állandóbb, pl. mocsári nőszirm (*Iris pseudacorus*), mocsári tisztosfű (*Stachys palustris*), vízi peszérce (*Lycopus europaeus*). A pusztai mocsarakkal közös fajaik a kisvirágú kakukk-torma (*Cardamine parviflora*) és a buglyos boglárka

(*R. polyphyllus*). A kiszáradóbb állományok füvesednek (réti ecsetpázsit – *Alopecurus pratensis*, mocsári és sovány perje – *Poa palustris*, *P. trivialis*, fehér tippan – *Agrostis stolonifera*, siskanád – *Calamagrostis epigeios*, közönséges tarackbúza – *Elymus repens*).

Elterjedés: Európa-szerte elterjedt élőhelycsoport. Magyarországon összkiterjedése mintegy 3600 ha. Ennek több, mint fele a Dél-Dunántúlon található (1450 ha), de jelentős állományai vannak a Dunai-Alföldön is (950 ha), különösen a Dráva-síkon és a Turján-vidéken. A Tiszai-Alföldön (300 ha) csak a Nyírség keleti, a hajdani Ecsedi-láppal, Szatmári-síkkal határos részén fordul elő, illetve a Beregi- és a Szatmári-síkon gyakoribb. Szórványos az Északi-középhegységben (180 ha), a Nyugat-Dunántúlon (165 ha), ritka a Dunántúli-középhegységben (7 ha). A tölgyes-kőrises mocsárerdők a Tiszántúl sziki tölgyes mozaikjaiban, érmaradványokban, a Beregben, a Bodroghközben és feltehetően a Dráva-síkon is keményfás ligeterdők mélyedéseiben fordulnak elő. Szinte minden állomány évszázadok óta erdő, de vannak telepített és spontán foltok is. Összkiterjedésük alig néhány száz hektár lehet.

Vegetációs és táji környezet: A láperdőket a mélyebb vízzel borított részekben fűzlápok, különféle lápi és mocsári növényzet szegélyezik. Ahol a láperdők körül megmaradt a természetszerű vegetáció, a magasabb fekvésű részekben többnyire tölgy-kőris-szil lige-

Kiszáradó égerláp a Baláta-tó szélén

tekbe, cseres-kocsányos tölgyesekbe mennek át. A mocsárerdők leggyakrabban keményfaligetekkel és sziki tölgyesekkel érintkeznek. Jelenlegi táji vegetációs környezetükben viszonylag gyakoribb élőhely az égerliget [J5], a puhafás jellegtelen erdő [RB], a nádas [B1a], a sás- és mocsárrét [B5, D34], valamint a gyertyános-kocsányos tölgyes [K1a] és az üde-nedves cserjés [P2a].

Alegységek, idetartozó típusok:

1. Láperdő:

1.1. Égeres láperdő. Termőhelyük mély, talajukat szinte egész évben víz borítja, ezért benne intenzív tözegképződés figyelhető meg (a kiszáradó állományokban ez elbomlik, ekkor jönnek létre igazán nagy égerlábak). A lombkoronaszint uralkodó fája az *Alnus glutinosa*. Állományai csapadékosabb dombvidékeken (Belső-Somogy, de Mátra is) és az Alföld kevésbé kontinentális peremvidékein (Hanság, Szigetköz, Dráva-sík, Bereg-Szatmári-sík, Nyírség) fordulnak elő. Az általánosan elterjedt lápi növények mellett színezőelemeit az alábbi növényritkaságok képezik: *Ribes nigrum*, *Salix pentandra*, *Spiraea salicifolia*, *Dryopteris cristata*, *D. expansa*, *Hottonia palustris*, *Hydrocotyle vulgaris*, *Montia fontana*, *Osmunda regalis*, *Ranunculus lingua*, *Sium sisarum*, *Urtica kioviensis*.

1.2. Éger-kőris láperdő. Termőhelyük kevésbé mély, talajukat az előbbi társuláshoz képest ritkábban borítja víz, ezért kevesebb tőzeget tartalmaz. A lombkoronaszintben az éger mellett, illetve gyakran helyette a magyar kőris is jelentős szerephez jut (olykor ez uralkodik). Szórványosan előfordul a Duna-Tisza közén, de az utóbbi időben néhány állománya a Dráva-síkon is előkerült. Aljnövényzete az égeres láperdőhöz képest fajszegényebb, differenciális faja nincs. Jól felismerhető alegységek alakíthatóak ki a jellemző fajokban való gazdagság és a degradáltság mértéke alapján is. Előbbi két altípus vízháztartás-degradáltság szerinti csoportosítása:

1.1-2/1. Természetközeli, bővízű típus, nagyobb nyílt vízfelszínnel, zombékoló sásokkal (pl. *Carex elata*) és hínárfajokkal (pl. *Hottonia palustris*), ritka karakterfajokkal.

1.1-2/2. Sásos típus, melyben a száradás miatt a tarackoló sások uralkodnak, a karakterfajok eltűnőben vannak.

1.1-2/3. Keményfás ligeterdő [J6] felé mutató átmenet alakul ki, ha a kiszáradás lassú, nincs erőteljes gyomosodás és van a közelben fajgazdag ligeterdő. Jellemző fajai: *Deschampsia caespitosa* (gyakran uralkodó), *Ranunculus repens*, *Sium latifolium*, *Symphytum*

officinale; a cserjék – *Cornus sanguinea* és a ligeterdő fainak fiatal egyedei – felszaporodnak.

1.1-2/4. Jellegtelen, gyakran gyomos, magaskórós fiziognómiájú, teljesen kiszáradt típus. Gyakori lehet benne az *Urtica dioica*, *Solidago gigantea*, *Rubus caesius*, *Rudbeckia laciniata*, *Asterxsalignus* és a *Sambucus nigra*.

1.1-2/5. Telepített láp- és mocsárerdők. Ha az éger vagy kőrist fajgazdag sásosba telepítették, akkor idővel viszonylag természetes sásos típusú láperdő alakulhat ki, leggyakrabban azonban ezek az állományok jellegtelenek. A sorba ültetett fák sokáig felismerhetők.

1.3. Tőzegmohás égerláp. Termőhelyén a talajvízszint állandóan a felszín közelében van. Tápanyagban többnyire szegény vizük erősen savanyú kémhatású. Állományait Magyarországon eddig csak úszólápokon figyelték meg (Belső-Somogy: Baláta-tó, Nagybjajom). Lombkoraszintjük alacsony, a mézgás éger alkotja. Cserjeszintjük az előbbiekhöz képest fejlettebb. Jellemzőjük a nagyrészt tőzegmohákból (*Sphagnum squarrosum*, *S. palustre*) álló, csaknem összefüggő mohaszőnyeg.

1.4. Láperdő kialakulhat bővizű forrás vagy erdei tó körül is (égeres és kőrises is).

1.5. A fentiekhez hasonló, de éger és kőris nélküli láperdők (fehér és törékeny fűz, fehér nyár).

2. Mocsárerdők:

2.1. Égeres mocsárerdő. Félig pangóvízes termőhelyeken jön létre, s termőhelye kevésbé mély. Vize a csapadékosabb évszakokban lassú mozgásnak indul, ezért némi oldott oxigént tartalmaz. Nyári aszály idején termőhelye pangóvízes jelleget ölt, s vizének oxigéntartalma gyakorlatilag elvész. Talaja ezért kevesebb tőzeget tartalmaz, mint a valódi láperdőké, s termőrétege átmenetet képez a tőzeges láptalaj és a réti talaj között. Vízgáztartásának kettős arculata faji összetételére is rányomja a bélyeget, ezért a láperdei jelleg mellett ligeterdei sajátosságokkal is rendelkezik. Állományai eddig néhány dombvidéki (Zselic, Völgység, Belső-Somogy) és síksági tájról (Szigetköz, Mezőföld, Dráva-sík) kerültek elő, de valószínűleg még több helyen is előfordulnak. Lombkoraszintjében általában mézgás éger uralkodik, de közötté más fajok is szerephez juthatnak. Gyepszintjét magastermetű sások (*Carex acutiformis*, *C. acuta*, *C. riparia*, *C. vesicaria*) hatalmas tömege jellemzi. Többnyire hiányoznak a valódi láperdei elemek. Szórványosan megjelennek – bár meghatározó szerepet nem töltenek be – egyes Fagitalia (*Arum maculatum*, *A. orientale*, *Asarum europaeum*, *Carex remota*, *Circaea lutetiana*, *Galium odoratum*, *Knautia drymeia*, *Ranunculus lanuginosus*) és magaskórós (*Cirsium oleraceum*, *Equisetum telmateia*, *Filipendula ul-*

maria) növények. Jelenlétük az égerligetekkel kapcsolatos némi rokonság jele.

2.2. Ide tartoznak a visszaduzzasztott patak miatt láposodó égerligetek is. Ekkor a mederelzáródás nem természetes, de ami utána az égeresben végbemeleg, az igen. Ahol korábbi láprétet árasztottak el, ott a túlélő *Carex paniculata* zombékokon megjelenik az éger, és úgy tűnik, elkezd kialakulni a „lábas égeres”.

2.3. Fűzes mocsárerdők. Az ármentett területek morotvái, láposodó holtágai mellett levő pangóvízes területek – többnyire sekély állóvízzel borított, kissé tőzeges talajú és magassásos, olykor kifejezetten lápi aljnövényzetű – fűzesei. Termőhelyi tulajdonságok tekintetében a fűzligetek és az égeres mocsárerdők között vannak, aljnövényzet tekintetében gyakran az égeres mocsárerdőkhez állnak közelebb. Ilyen állományok dombvidéki tájak kiszélesedő, félig pangóvízes völgyeiben is előfordulnak. Eredetileg a természetes ártér szerves tartozékai voltak, az ártéri szukcessziósor részét képezik. Ahol nem osztották gátakkal hullámtérre és mentett oldalra a nagy folyók ártérét (geomorfológiailag természetes ártér esetén, ahol a folyófejlődés még dinamikus pl. a Dráva somogyi szakaszán), ott jelenleg is megfigyelhetők az ártéren. A hasonló jellegű állományok fejlődési iránya ingadozó: attól függően, hogy jön-e nagyobb áradás, lehet belőlük fűzliget, illetve a mocsár- és láperdőkhez hasonló állomány is. Ha nagyobb áradás jön (nem évente, hanem ritkábban, esetleg több évtizedenként), akkor teljesen átöblíti és átrendezi az ilyen élőhelyeket is, de a közbeeső időben pangó víz a jellemző. Sajnos ilyen dinamikus változó ártér máshol már alig van, és a gátakon kívül nyilván inkább csak a láposodás irányába mennek a folyamatok.

2.4. Tölgyes-kőrises mocsárerdők. Legfontosabb bélyegük, hogy a kocsányos tölgy (régvi nevén mocsártölgy) mocsárban áll, törzsét mocsári fajok, pl. *Carex acutiformis* növi körbe. Cserjeszintje általában ritkás, olykor megjelennek a keményfás erdők cserjéi is. Gyepszintjük leggyakrabban sásos, nem ritkán láposodik. Gyakorikak a mocsári fajok, de az erdei fajok szinte teljesen hiányoznak (<1%, leginkább cserjék és fák magoncai). A pusztai mocsarakkal közös fajaik a *Cardamine parviflora* és a *Ranunculus polyphyllus*. A kiszáradóbb állományok fűvesednek.

Állományainak egy része fátnal lápi társulások, sások helyén végzett célirányos erdészeti telepítés eredménye. Ezen átmeneti állományok besorolása bizonytalanabb.

Nem idetartozó típusok:

1. Az égerligetekre [J5] a folyó és nem a pangó víz jellemző, gyepszintjükben több-kevesebb üde erdei

Vízzel borított égeres láperdő Tata közelében

(„Fagetalia”) faj is található, a lápiak viszont hiányoznak (esetleg igen ritkák).

2. Lápi sásosra ültetett nemenyáras, akár jobb cserjeszinttel [RB, S2].

3. Jellegtelen gyepszintű, többnyire telepített égeres, magyar kőrises [RB, RC].

4. Lápi sásosban egy-egy éger vagy magyar kőris fa, kis facsoport [RA].

Természetesség: Fontos a karakterfajok, a „jó” kísérő, illetve termőhelyjelző, termőhelyigényes fajok száma, tömegessége, a gyomok és zavarástűrők mennyisége, az inváziós fajok jelenléte. Figyeljük az erdő horizontális mintázatát, színtezettségét, korosztályeloszlását! Alapvető a bő (a mocsárerdők esetében az ingadozó), láperdők esetében a tőzegbomlást megakadályozó vízellátottság. Fő degradáló tényezők: kiszáritás, erdőgazdálkodás, vadtiltartás.

5-ös: Bővízű, megfelelő vízszíntingadozású, fajgazdag – specialistákban is gazdag – aljnövényzetű, változatos faállomány-szerkezetű állományok (többkorú lomszint, vannak benne fölnyíló foltok, idős, méretes fák, valamint álló és fekvő holtfa). Inváziós fajok nincsenek vagy alig vannak (<2%).

4-es: A láperdők esetében bővízű, a mocsárerdők esetében csekély vízszíntingadozású foltok, többé vagy kevésbé fajgazdag aljnövényzettel, homogén erdőszerkezettel.

4-es: Alacsonyabb vízállású, nyárra kiszáradó élőhelyeken, ha a fajkészlet és erdőszerkezet még természet szerű.

3-as: Kiszáritott, jellegtelenedő, gyomosodó állományok, olykor legfeljebb 10% inváziós fajjal.

2-es: Kiszáradt, gyomos (bodza, csalán és inváziós fajok), de még felismerhető állományok (pl. a gyepszint már eltűnt, de a lomszint még túlél).

Regenerációs potenciál: Elsődleges a természetes vízjárás és vízbőség (a termőhely egyedisége, „szélsőségessége”). A fajoknak elég jó a megerősödési képessége, mobilitásuk kisebb. Kiszáradás során a zavarástűrők és az inváziós fajok kompetíciós ereje nő. A regenerációt csökkenti: erdőgazdálkodás, vadtiltartás, kiszáritás. 5-10 aszályos év esetén – a talajvízszint erőteljes süllyedése miatt – gyakran „elgyomosodnak” (pl. *Sambucus nigra*, *Solidago gigantea*, *Urtica dioica*). Csapadékos évek hatására e gyomok eltűnnek, s az eredeti aljnövényzet – mely a tőzeges vagy kotus laptalajban átvészelt a kedvezőtlen időszakot – néhány év alatt ismét helyreáll. A szomszédos nedves láprétekre, sásosokra viszonylag könnyen ráterjed.

Irodalom: Bartha 1990a, 1991b, Bartha et al. 1995, Borhidi 1958a, 1984, 2003, Borhidi & Járai-Komlódi 1959, Borhidi & Kevey 1996, Borhidi & Sánta 1999, Borhidi et al. 1992, Dénes & Ortmann-Ajkai 1998,

Douda 2008, Gál et al. 2006, Jakucs 1961a, Járαι-Komlódi 1958, 1959, 1960, Juhász 2005, 2006, Juhász & Dénes 2006, Kevey 1993b, 2008a, 2010a, Kevey & Alexay 1996a, 1996b, Kovács & Máthé 1967a, Lájrer 1998a, 1998b, Majer 1962, 1968, Molnár 1997b, 2010b, Molnár et al. 1997, Mucina et al. 1993, Ortmann-Ajkai 1998a, Pócs et al. 1958, 1962, Simon 1957, 1960, Soó 1931, 1947c, 1951, 1958, 1960a, 1960b, 1963, Szodfridt & Tallós 1968, Szollát & Schmotzer 2004, Tallós 1959, Tímár 2002, Tímár et al. 2002, Tóth & Szurdoki 2004, Vojtkó 1996a, Zólyomi 1934, 1937

Molnár Zsolt, Kevey Balázs, Bölöni János, Bartha Dénes, Juhász Magdolna, Tímár Gábor, Lesku Balázs

J4 – Fűz-nyár ártéri erdők

Riverine willow-poplar forests

Natura 2000: 91E0 * Alluvial forests with *Alnus glutinosa* and *Fraxinus excelsior* (*Alno-Pandion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

Cönotaxonok: *Carduo crispi*-*Populetum nigrae* Kevey in Borhidi et Kevey 1996, *Leucoja aestivo*-*Salicetum albae* Kevey in Borhidi et Kevey 1996, *Senecioni sarracenic*-*Populetum albae* Kevey in Borhidi et Kevey 1996

Definíció: Folyók alacsony árterén kialakult, többnyire jelenleg is rendszeres elöntést kapó higrofil erdők, amelyek lombkoronaszintjét elsősorban fűz- és nyárfajok képezik, gyepszintjük erdei fajokban általában szegény. Az állomány rögzítendő minimális kiterjedése kb. 200 m², legkisebb szélessége kb. 5-10 m. Az idegenhonos fajok maximális aránya a felső lombszintben (amennyiben egyébként az élőhely egyértelműen azonosítható) 50% (részletesebben lásd a természetességnél).

Termőhely: Állományaik általában az Alföld folyói mellett találhatóak, de ritkábban dombvidéken, kisebb folyók hullámterén is előfordulhatnak. Csermelyek, patakok partján más élőhelytípus jelenik meg (égerligetek, keményfás ártéri erdők, gyertyános-tölgyesek, pionír fűzesek-nyárasok). Évente átlagosan 2 héttől 2 hónapig kerülhetnek víz alá. Aszályos években az elárasztás elmaradhat. Fiatal öntéstalajokon (jellemzően humuszos öntés, ritkábban nyers öntés, öntés réti talaj) fejlődnek, amelyekben a gyakori elárasztások miatt csak nyers humusz képződik. Ezt az időszakos árhullámok vagy lemosás, vagy pedig újabb és

újabb hordalékkal terítik be. Utóbbi esetben rétegzett öntéstalaj jön létre. Vízháztartási viszonyaik a talajvízszint magasságától, valamint a folyami hordalék minőségétől (durva homok, finom homok, iszapos homok, iszap) függően eltérők lehetnek.

Állománykép: A fűz-nyár ártéri erdők lombkoronaszintje közepesen vagy viszonylag jobban zárt (50-75%), s idős korban elérheti a 20-30 m magasságot. Egyes állományait kosárkésztítéshez vagy töltéserősítéshez használt vesszőiért rendszeresen kb. fejmagasságban nyesik, illetve nyesték (botoló fűzesek). Cserjeszintjük fejlettsége igen változó lehet (0-80%). Különösen idős korban lehet jellemző a fákra felkúszó liánok tömege. Gyepszintjük faji összetétele a hordalék minőségének és az átlagos talajvízszinttől való távolságnak a függvénye. A lágyszárú növényzet fejlettsége szintén a termőhelyi viszonyoktól függ. Borítása többnyire nagy, 50-90% között változik, de vannak szubnudum típusai is (pl. a gyakrabban elöntött folyóparti állományok).

Jellemző fajok: A lombkoronaszintet túlnyomórészt a fehér és a törékeny fűz (*Salix alba*, *S. fragilis*), hibridjük (berki fűz – *S. × rubens*) és nyárfajok (fehér nyár – *Populus alba*, fekete nyár – *P. nigra*) képezik. Az alsó lombkoronaszint fája lehet a vénic szil (*Ulmus laevis*) vagy helyenként a hamvas és a mézgas éger (*Alnus incana*, *A. glutinosa*), ritkán a parti fűz (*Salix elaeagnos*). Ma már az állományok nagyobb részében, elsősorban az alsó lombszintben, kisebb-nagyobb szerephez jutnak adventív fajok is, különösen a zöld juhar (*Acer negundo*) és az amerikai kőris (*Fraxinus pennsylvanica*) (ritkábban, de terjedőben a fehér eper – *Morus alba*, ezüst juhar – *Acer saccharinum*). A cserjeszint – amennyiben megvan – tömeges növénye a vörösgyűrűsom (*Cornus sanguinea*) és a hamvas szeder (*Rubus caesius*). Egyéb cserjék (kutyabenge – *Frangula alnus*, fekete ribiszke – *Ribes nigrum*, csigolyafűz – *Salix purpurea*, kányabangita – *Viburnum opulus*) már ritkák. A fákra, cserjékre fás- és lágyszárú liánok kapaszkodnak fel (fajszámuk hazánkban ebben az élőhelytípusban a legnagyobb), pl. ligeti szőlő (*Vitis sylvestris*), ebszőlő csucsor (*Solanum dulcamara*), komló (*Humulus lupulus*), sövényiszulák (*Calystegia sepium*), illetve a nem őshonos fajok közül: parti szőlő (*Vitis vulpina* agg.), süntök (*Echinocystis lobata*), borostyánszőlő (*Parthenocissus inserta*), japán komló (*Humulus scandens*). A gyepszintben jelentős szerepet játszanak a mocsári növények, pl. éles és parti sás (*Carex acuta*, *C. riparia*), mocsári galaj (*Galium palustre*), mocsári nőszirm (*Iris pseudacorus*), vízi peszérce (*Lycopus eu-*